

Asia: VN/29701/2022

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Tietolupien maksuluokat (suppea, normaali ja laaja) ovat karkeita ja maksu nousee voimakkaasti siirrettäessä yhdestä luokasta seuraavaan. Hienojakoisempi luokittelu vastaisi toteutuneita kustannuksia paremmin.

Jos käsittelyaika on esimerkiksi 14 tuntia 13 tunnin sijasta, Tietolupaviranomaiselle aiheutuvat kustannukset ovat lähes samat mutta maksu on 1500 euroa korkeampi. Tietolupaviranomaisella voi olla rajatapauksissa kannustin venyttää käsittelyaika esimerkiksi 13 tunnista 14 tuntiin.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Maksujen ehdotettuja korotuksia puoltaa se, että Tietolupaviranomainen saa riittävän korvauksen suoritteista eikä palvelun laatu (esim. käsittelyajat) tai tietoturvallisuuden varmistaminen heikkene kohtuuttomasti kustannusten noustessa.

Maksujen korotukset yhdistettynä muihin aineistokuluihin sekä pitkiin käsittelyaikoihin voivat kuitenkin olla merkittäviä esteitä tutkimuksen ja opinnäytetyön tekemiselle. Korotukset voivat siis jopa heikentää aineistojen saatavuutta, mikäli niiden avulla ei pyritä lisäämään työvoiman määrää ja sitä kautta nopeuttamaan käsittelyprosesseja.

Maksujen korotukset kokonaiskustannuksia vastaavasti eivät myöskään kannusta kustannussäästöihin tai prosessien tehostamiseen esimerkiksi valmisaineistoja kehittämällä.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Hinnoittelun omakustanteisuus on ymmärrettävä esimerkiksi laadun takaamisen näkökulmasta mutta ei luo kannustimia kustannussäästöihin. Tuntihintaa koskeva korotus on kuitenkin kohtuullinen.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä perittävä maksu määräytyisi liiketaloudellisin perustein, koska Tietolupaviranomaisella ei olisi sen tuottamiseen tosiasiallista yksinoikeutta. Tästä huolimatta Tietolupaviranomaisella on markkinavoimaa, koska tietoturvallisia, hakijan käyttötarkoituksiin sopivia käyttöympäristöjä on hyvin vähän (esim. Findata yksinään tai yhdessä Tilastokeskuksen kanssa). Markkinavoima voi johtaa aineistojen käyttäjän tai hakijan kannalta kohtuuttomiin kustannuksiin ja toimia esteenä tutkimuksen tekemiselle.

Collan Mikael
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Saxell Tanja
VATT